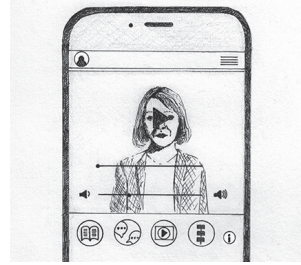

Politiikkaa, budjetointia ja strategioita

Tavan mukaan lehden otsikko pyrkii kuvaamaan teemaa, joka voidaan koota sisällöstä. Tällä kerralla pääkirjoituksen kirjoittaminen kuitenkin panee miettimään sisältöä enemmän poikkeuksellisen elämäntilanteemme kautta kuin lehdessä olevien kiinnostavien artikkelien pohjalta. Kun koko maailma vapisee näkymättömän ja monilta osin tuntemattoman viruksen kourissa, tuntuu vaikealta olla sanomatta asiasta mitään. Onhan tilanne Suomessakin ainutkertainen, koulut ovat kiinni, ravintolat suljetaan, pienetkin joukkokokoonotukset on kielletty, Uusimaa on eristetty poliisin valvonnassa muusta maasta, ulkorajamme on suljettu lähes kaikelta henkilöliikenteeltä, varmuusvarastoja on otettu käyttöön terveydenhuollon toimintakyvyn varmistamiseksi, riskiryhmiin kuuluvia on ohjeistettu välttämään kaikkia sosiaalisia kohtaamistilanteita kaupassakäyntiä myöten ja myös etätyötä on suositeltu vaihtoehdoksi kaikille, joille se suinkin on mahdollista. Kaiken takana on kansalaisten perusoikeuksien rajaaminen poikkeuslakisäädöksin ensimmäistä kertaa rauhanaikaisessa tilanteessa. Samaan aikaan kuulemme monista Euroopan maista ja ympäri maailman surullisia uutisia viruksen aiheuttamista kuolemista ja sairaaloiden ja kokonaisten terveydenhuoltojärjestelmien horjumisesta kapasiteettinsa äärirajoilla.

Koronavirus iski maailmaan aikana, jolloin sen leviämisen taustalla vaikuttava globalisaatio oli monella tapaa joutunut kyseenalaistetuksi. Suurvalloista lähtien monet yhteiskunnat olivat kätertymässä nationalistisiin ratkaisuihin ja Euroopan unionin natina liitoksissaan oli sekin voimistunut Britannian brexit-eron myötä. Populistiset liikkeet eri puolilla maailmaa ovat saaneet yhä vahvemman jalansijan ja juuri niiden kritiikki on kohdistunut monesti globalisaatioon nationalistisista lähtökohdista käsin. On hämmäntävää, että huipputeknologiset yhteiskunnat yhtäkkiä ovat varsin avuttomia pandemiaksi yltäneen taudinaiheuttajan edessä. Tällä hetkellä kaikkialla voimat kohdennetaan taudin voittamiseen ja kuolonuhrien määrän minimoimiseen. Taustalla jo nyt ja lähiaikoina kasvavassa määrin aletaan käydä keskustelua tulevaisuudesta. Sitä eivät leimaa niinkään terveydenhuoltojärjestelmän toimintakykyyn ja tuleviin pandemioihin liittyvät kysymykset, eivät myöskään kysymykset kansalaisoikeuksista ja kansallisten rajojen kiinni pitämisestä. Keskustelua määrittää ennen kaikkea se, että maailmantalous on globalisoitunut eikä sitä tosiasiaa muuteta lyhyessä ajassa miksikään. Talous on tulevaisuuden keskustelujen keskeinen kohde. Millä keinoin yhteiskunnat selviävät uhkaavasta taloudellisesta lamasta? Ongelma koskee kaikkia yhteiskunnan osia, yrittäjiä, yrityksiä, alkutuotannon tuottajia, työnte-

kijöitä, hyvinvointivaltioiden perusteiden ylläpitämistä ja palvelutuotantoa.

Politiikka, budjetointi ja strategiat ovat olleet nytkin kriisinhallinnan keskeisiä välineitä, vaikka niistä ei välttämättä puhuta akuutissa tilanteessa näillä nimillä. Päätökset, joilla kriisiä yritetään hallita eri maissa, tehdään poliittisen päätöksenteon kautta. Kriisin välittömiä taloudellisia haittoja hoidetaan budjetointia käyttämällä, lisäbudjetein, tukipaketein ja velanottoa lisäämällä. Ennen kaikkea tulevaisuudesta selviäminen vaatii strategista päätöksentekoa, todella suuren mittaluokan suunnitelmien tekemistä ja niiden systemaattista toteuttamista. Vain tulevaisuus näyttää, miten maailma talouskriisistä selviää.

Kriisin aikana on myös noussut jo esiin puheenvuoroja globaalia maailmaa uhkaavasta huomattavasti mittasuhteiltaan suuremmasta ongelmasta, ilmastonmuutoksesta. Pahimmassa tapauksessa voi olla, että Greta Thunberg joutuu jatkamaan ilmastolakkoaan vielä oppivelvollisuusiän täyteen tulemisen jälkeenkin. Akuutin terveystilanteen aikana on ollut vääjäämätöntä, että ilmastokysymykset ja niihin liittyvä luonnon monimuotoisuuden kasvava uhanalaistuminen ovat jääneet tiedotusvälineissä taka-alalle. Ongelma on siinä, että nuo prosessit etenevät koko ajan koronakriisistä huolimatta. Uhkana on, että ikävien ilmastopäätösten tekemistä on helpompi lykätä tulevien taloudellisten ongelmien noustessa etualalle. Pahimpana seurauksena voi olla uhka maapallon tulevaisuudelle ihmisten elinkelpoisena ympäristönä. Tämän uhkan seuraukset ovat mittasuhteiltaan huomattavasti pienen viruksen aiheuttamia menetyksiä suuremmat.

Koronavirus on nostanut esiin ainakin sen, että kansallisilla rajoilla ei ole muuta merkitystä, kuin toimia välineenä haittojen minimoimiseksi. Olipa ihonvärimme mikä tahansa tai puhumamme kieli erilainen kuin muilla, olemme yhtä alttiita pandemian uhreina. Teknologia saati suuret asevarustelumenot eivät suojaa sairastumiselta. Taloudelliset verkostot puolestaan ovat osoittaneet haavoittuvuutensa ja samalla muodostamansa uhkan maailmantaloudelle. Niiden tueksi tarvitaan ainakin lisää solidaarisuutta ja globaalia yhtenäisyyttä, jotta ongelmista selvitään ilman, että jo nyt heikoimmassa asemassa olevat joutuvat pahimmiksi kärsijöiksi niin kansallisesti kuin erityisesti globaalisti. Vastaavasti esiin nostamani maapallon elinkelpoisuuteen liittyvät haasteet edellyttävät solidaarisuutta ja kansainvälistä yhteistyökykyä paljon suuremmassa mittakaavassa.

Nykymisen tilanteen harvoja hyviä puolia on, että monilla on aikaa esimerkiksi lukemiseen eri tavalla kuin tuntuisi olevan normaalissa arjessa. Tämänkin lehden voi lukea kannesta kanteen eristyksissä tai karanteenissa ollessaan. Lehden artikkelit siis paneutuvat koulutus- ja tiedepolitiikan näkökulmasta poliittiseen päätöksentekoon, budjetointiin ja strategioihin. *Tiina ja Veikko Halttunen* analysoivat esimerkin-

omaisesti poliittista diskurssianalyysia soveltaen, millaisin argumentein tieto- ja viestintäteknikkaa on tuotu osaksi perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Artikkelin nostaa esiin poliittisen päätöksenteon pohjana olevan argumentaation ristiriidat ja piilevät intressit, jotka eivät välttämättä ole kovinkaan lähellä tarkastellun perusopetuksen ydintä. *Paula Koivukankaan* ja *kirjoittajaryhmän* kohteena on puolestaan melko vähäiselle tutkimukselle jäänyt yliopistojen budjetointi. Tekstissä pohdinnan kohteeksi nousee esimerkiksi yksityiseltä sektorilta tuotujen hallintamekanismien soveltuvuus yliopistoihin. Samaa kysymykseen huomattavasti yleisemmällä tasolla kiinnittää huomiota myös *Sami Pihlström* omassa filosofiaan pohjautuvassa keskustelupuheenvuorossaan. *Timo Näppilä* tarkastelee omassa artikkelissaan sitä, miten yliopistojen yleiset strategiat ottavat huomioon opiskelijan ja hänen intressinsä osana oppimisprosessia ja sen ohjausta. Strategioista välittyy näkemys opiskelijoista mieluummin toiminnan passiivisina kohteina kuin autonomisina ja itsekin tietoa tuottavina yksilöinä.

Lehdessä jatkuu myös viime vuoden kolmosnumerossa esiin nousut keskustelu valmennuskurssien maantieteestä. *Sakari Ahola* ja *Jenny Spoof* tuovat esiin oman näkökulmansa aiheeseen ja *Suvi Jokila kirjoittajaryhmänsä* kanssa kommentoi sitä lyhyesti. Lehden koulutuspoliittista keskustelua täydentää *Arto Tammenoksan* kirja-arvio teoksesta *Eriarvoistuva maailma – tasa-arvoistava koulu?*

Tiedepolitiikkaa luetaan ilahduttavan tarkasti! Sain hyväntuulisen oikaisuviestin valtakunnan päälehden toimittajalta, kun olin tehnyt epähuomiossa pääministeri Sanna Marinista myös SDP:n puheenjohtajan edellisessä pääkirjoituksessani. SDP:n puheenjohtaja on siis edelleen tietysti Antti Rinne ja Sanna Marin toimii puolueen varapuheenjohtajana ja nykyisen hallituksen pääministerinä.

Kuten näinä aikoina tapana on, toivotan lukijoille nautinnollisten lukuhetkien lisäksi terveitä lukupäiviä ja kaikkea huolimatta mukavaa keväänodotusta!

Kangasalla aprillipäivänä 1.4.2020

Kari Kuoppala